

popoln umotvor, dasi krije lahko v detajlu marsikako umetniško zrno. To se je posebno pokazalo pri produkciji R. Savinove opere „Lepa Vida“. Pri vsem tem pa je še libreto tak — štiri dejanja, bolje štiri skice — da pogrešamo že v njem tiste enotnosti in globokosti v detajlu, ki jo najdemo n. pr. pri vseh Puccinijevih operah. — Savinovo delo je plod precej samostalnega stvarjenja ter kaže slabosti, bolj lastnosti, ki so skupne skoraj vsem umetniškim prvencem. Kar more in mora dati vsaka objektivna kritika Savinu, to je, da kaže njegovo delo individualnost in samostojnost. Manjka pa mu harmonične umetniške celote, tiste velike zaokroženosti, da — celotnosti pogrešamo celo v vsakem posameznem dejanju. Glasbeni fragmenti! — Celotno najgloblje zamišljeno in najboljši del je prvo dejanje; glasbeno najznamenitejši, najmarkantnejši pa je prvi del zadnjega dejanja, v katerem leži nekaj demonske sile; pa tudi sicer najdemo v detajlu lepe, originalne nastavke, ki se kar mahoma odtrgajo, in prav žal nam je, da skladatelj svoje ideje, svoje skice ni razvil in nam razgrnil v njej vse globine svojega talenta. Na tem bolehajo posebno drugo, tretje in četrto dejanje. Toda kljub svojim hibam je „Lepa Vida“ znamenit pojav na našem glasbenem in kulturnem polju sploh. Od „Teharskih plemičev“ dr. B. Ipavca, pa do „Lepe Vide“ — kak korak naprej! „Teharski plemiči“ v svoji skromnosti primitivnosti, in „Lepa Vida“, nagibajoča k moderni glasbeni umetnosti! Naše izvrstne operne moči so storile vse, kar je bilo v njihovih močeh, pa naj si bo to ga. Nordgartova ali g. Fiala, gdč. Peršlova ali g. Bukšek; g. Vulaković je posebno dobro igral.

Za tem je prišla na vrsto grandiozna opera „Tosca“, delo velikega mojstra svetovne slave, G. Puccinija, znano našemu občinstvu že iz prejšnjih sezon. Povečevati krasoto tega umotvora bi bilo odveč. V globokem čustvovanju leži moč Puccinijevega genija; v tem oziru se posebno odlikujeta „Madame Butterfly“ in „Boheme“, ki se borita med seboj za prvenstvo. V „Tosci“ je libreto zgodovinski in razpolaga z velikimi dramatičnimi efekti. In kako ekonomično zna Puccini izrabiti te efekte! Kakor Wagner tako zahteva tudi on silno veliko od umetnikov-pevcev in od orkestra. Naslovna vloga zahteva ne le popolne igralske in pevske umetnosti, ampak tudi fizične sile. Z vsem tem razpolaga g. Nordgartova. Njena „Tosca“ je sijajna; bila je izvrstna kakor v „Butterfly“ in „Nižini“. Hvaležni smo ji za vse tri vloge. Tudi g. Fiala ne zaostaja za njo. Oba odlikuje sigurna, čista intonacija. Kot Scarpia se je odlikoval g. Vulaković. V celoti je bila „Tosca“ sijajna uprizoritev, da smo lahko veseli in ponosni, da imamo tako opero.

C. Opereta. Pri oceni operet, kakor pri lirični glasbi sploh, ki teži samo po čutnih efekti in ji ni mar toliko karakteristične psihološke resnice, je opravičena „velika beseda“ občinstva. Eden izmed tistih srečnih novih operetnih komponistov, ki sta mu občinstvo in kritika jako naklonjena, je Leo Fall. Njegove operete kažejo, da imamo opraviti z muzikalno solidno naobraženim umetnikom, ki mu ni samo melodija glavna stvar, nego svoje nežne in prikupljive glasbene ideje tudi obda z bleskom resnične umetnosti, dostikrat s prav sijajno instrumentacijo; Fall obdela svoje originalne misli z umetniško ustvarjajočo silo, v njegovih melodijah je nekaj priprostega, neprisiljenega, lahkega in novega. Podpira ga pri tem tudi libreto, poln zabavnega dejanja. Njegova „Ločena žena“ je okupirala vse odre, kjer se goji opereta, in zdi se, da jo čaka tako sijajna bodočnost kakor Leharjevo „Veselo vdovico“. Z uprizoritvijo te najnovejše operete je napravilo naše slovensko gledališče lep napredek. Glede predstave „Ločene žene“ ne moremo poročati najugodnejše. Primijera ni bila uglasjena. „Ločena žena“ ne zahteva samo dobrih pevcev, ampak

tudi rafiniranih, elegantnih plesalcev; drugo dejanje celo teži v finem plesu. G. Iličič, sicer na odru tako elegantna prikazen, ni zadostoval v tem oziru, pri g. Bukšekcu smo pogrešali sploh elegantnih kretenj. Odlična v vsakem oziru sta bila edino gč. Hadrbolčeva in g. Böhoslav; pohvalo zasluži tudi g. Povhe. Gč. Thalerjeva je imela manjšo vlogo, a jo je izvrstno pogodila. Kljub nedostatkom, ki so pri primjeri tako fine in tudi težke operete skoro neizogibni, je uspela slovenska predstava „Ločene žene“ v igralskem in pevskem oziru mnogo bolj nego ona v ljubljanskem nemškem gledišču, katerega poseča prav po potrebnem tudi naša slovenska inteligenca.

Ponavljali so „Logarjevo Kristo“, „Dolarsko princeso“ z gč. Ivanko Hrastovo, ki je pokazala izreden igralski in pevski talent, „Umetniško kri“ in „Valčkov čar“. Slišali smo torej v kratkem času na slovenskem odru petero najboljših operet. Ravnateljstvo je pokazalo okus pri izbi in gleda na to, da je libreto mikaven, prikupljiv in ponekod tudi pikanten; zasluži torej v polni meri naše priznanje.

Dr. J. C. Oblak.

Zusner in Toman. V zanimivem spisku o Zusnerju v prvi številki „Ljublj. Zvona“ (str. 58–63) je moral dr. Kidrič pustiti marsikaj nerešenega, ker ni imel druge izdaje Zusnerjevih pesmi (Schaffhausen 1858) na razpolago. Graški Joanej hrani to izdajo (sign. 19014), po kateri prinašamo v naslednjem nekaj dostavkov, a obenem tudi par novih zanimivosti za našo literarno zgodovino.

Druga izdaja, ki ima sliko in posnetek Zusnerjevega podpisa, prinaša na straneh 104–109 „Lieder des Dor. Preschérn (Aus dem Krainischen)“ v naslednjem redu: 1. Der Tochter Rath, 2. Der Schiffer, 3. Befehle, 4. Motto (aus dem Titelblatte zu Preschérns Poesien). Trije izmed teh prevodov pa so izšli že leta 1853. v zbirki „Neuere Gedichte“, ki ima tudi podobo Zusnerja in faksimile njegovega podpisa in ki se je tiskala na Dunaju. Prevodi se vrste v sledečem redu: 1. Der Schiffer (51–53); 2. Befehle (54–55); 3. Motto (aus dem Titelblatte zu Preschérn's Poesien) (56). Takoj za temi prevodi pa sledi v tej zbirki kot 4. Der Morgenstern (Nach dem Krainischen) (57), kakor tudi v 2. izdaji Zusnerjevih poezij za prevodi iz Prešerna na str. 110. — „Hčere svèt“ v tej zbirki še ni objavljen. — Zusnerjeve prevode je ponatisnila l. 1841. tudi „Croatia“ v Zagrebu in sicer: „Der Krieger und sein Roß“ (št. 59), „Die beiden Raben“ (št. 63) in „Der Tochter Rath“ (št. 66.)

Zusnerjevi prevodi iz slovenščine so sploh med vsemi njegovimi relativno najmlajši, če izvajamo edini Prešernov sonet, ki pa ni sprejet v nobeno zbirko njegovih poezij. „Der Krieger und sein Roß“, ki je izšel leta 1837. v 110. številki „Der Aufmerksame“, stoji v drugi izdaji na str. 40–41. Snov in tehnika te pesmi kažeta, da ne smemo originala iskati pri kakem ruskem klasiku (Puškinu ali Lermontovu); če ni naravnost narodna (južna, maloruska!), pa je vsaj delo kakega pesnika pod močnim vplivom narodnega pesništva. Tudi druga izdaja ima „Nach dem Serbischen“ prevod „Des Mädchens Kloge“ (sic!), ki stoji tudi v zbirki „Neuere Gedichte“ na str. 101. „Die beiden Raben“ pa ta zbirka nima, pač pa druga izdaja na str. 159. Zanimivo je, da gre večina prevodov iz Prešerna v